

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁR

Éves előfizetésben átvéve:
Hónapok száma 12 hó
Hónapok száma 6 hó
Hónapok száma 3 hó
Hónapok száma 1 hó
Egyes szám ára fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a szombatnapot kivéve.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 10.
A szerkesztőség kéziratok elfogadására vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.
Előfizetési és hirdetéses a kiadóhivatalhoz intézendők.

XIII. évfolyam 100. szám.

Nagyvárad

Vasárnap, 1917 április 29.

Uj agitációs szöveg: „mi hozzuk a világbékét”

Garami Ernő elvtárs a *Népszava* szerkesztője most kezdte meg beszámolóját a párt hivatalos lapjában arról, hogy mit látott odakünn Berlinben a szociálisták értekezletén. Még nem tudjuk, hogyan találja fel a pecsenyét, hogy úgy lássék, mintha már szájukba repült volna a béke sült galambja, de ha úgy néztek és látta a dolgokat odakünn, mint idebenn, akkor nem jó uton jár. Azt írja bántó szájbarágó és oktató modorossággal és a pártban ráragadt szóhámozással, hogy ezelőtt *lebecsülték*, most nem tudják eléggé *megbecsülni*, sőt *talbcsülik* a szociáldemokráciát, amelynek nem hivatása, hogy *megkösse*, hanem *kiküzdje* a békét, mert a világ *várakozással* fordul feléjük, hogy *máról-holnapra* hozza el nekik a világ békéjét, hiszen, veti oda, a béke és a szociáldemokrácia azonos fogalmak.

Mint látható, jelentéktelen szavaknak demagóg stílusban öblösen való elharsogása ez a beszámoló, amely nem sok reménységgel biztat. *Szavakat* és kurzívus ujságocskéket fogunk kapni, kitűnő *agitációs* anyaggá vedlik az egész békemozgalom, megnő a szarvuk a prófétaknak s karótnyelű büszkeséggel hirdethetik: *Mi hozzuk a békét!* A legszigorubb állami monopólium is árnykép lesz ahhoz képest, ahogy ők a béke ügyét, mely sajnos, nem is vajudik, bérbeveszik.

Nézzük csak, mi van a békemozgalom mögött.

A világháború tisztító hatása alatt a szociáldemokraták tömege kevés kivétellel magára

alkalmazta a világháború vallásos tanulságait. A háború átalakította a szociálisták foglalkozási lelkét is, amelyet lelkiismeretlen, haszonleső s tudatlan agitátorok már igen veszedelmesen megromlottak. Köszömet, hogy a szociáldemokraták közül ezren és ezren hadbavonulásuk előtt meggyóntak, megáldoztak és a szent szapulárét is felvették, hogy így Istenrel kibékülve induljanak nehez és vészteljes hazafias kötelességük teljesítésére.

Ilyenformán a háborúban ismét maguknak vallották azt a vallást, amelyet megfordultságból és félrevezettségéből véglegesítő módon szidalmaztak. Künn a harcok, ahol az Isten oly érthetően beszélt, megtért lelkihez s még világosabban beláták a vallás fenyegetését és szükségességét. Az ezrtelen vallásnyúlás igen erősen meggyengült a szociálista szervezetekben, mert a szociálisták jó részének erősen kinyitott a szeme. Hogy ez úgy van, mutatja a hűvét a szociálista kongresszus, amely titkos volt s csak enyit árultak el belőle, amely nyire hasznos volt rájuk nézve. Azért volt titkos ez értekezlet, mert erős és kifejezetten a vezérek ellen irányuló szervezkedés van a pártban s ezeket nemitották el a zárt tárgyalással, nehogy ellentmondjanak nekik és esetleg kellemetlenségeket is. Üres frázisok és puffanó jelezavak a kijózanodott és igazán felvilágosodott szociáldemokratáknál elvesztették hatásukat, Buchinger csak ujságban nyilatkozhatik, de nem a pártgyűlésen, s az ujságok közt is csak a *Pesti Fu* tárban.

Kétségtelen, hogy a béke eljövetelet egyformán kívánó minden magyar ember szívesen látja és olvassa, hogy a békéért emberi szervezetek képviselői lépéseket tesznek. Az államok meg is könyjnek ezeknek munkáját, de halgasság hinni, hogy a szociáldemokrácia jelenti békét. A szociáldemokrácia soha jelent békét, hanem folytonos, állandó és növekvő harcot, amely Marx szerint addig folytatódik, míg a szociáldemokrácia, átveszi az uralmat. Ez a harc, a társadalmi osztályok elégedetlenségének felkeltése, szítása és növelése, a tisztán anya-

giskra való törekvés és vad küzdelem propagálás okozta jórészt a háborút. Nálunk a szociáldemokraták sulytalanságát bő torokkal, sok írással, harpós papirossal pótolták a vezérek, átülítve a külföldi szervezkedési mozgalmakat a szemfülesek által észrevett jó üzletre. Vallási gyűlölködéssé fajult ez az aknamunka. *Nem kell a pap*, írta minden nap valamelyik garami, s aki olvasta a főlap és a kis szervezeti lapok visszatartó stílusát, amellyel papot és nem engedelmessé elvtársat ledorongoltak, az rokonszenvet nem érezhetett e szájbarágással foglalkozó vezérkar iránt.

A háborúban szokásos hamis mérlegben úgy mérjék a mi szociáldemokrata vezetőinket, mint a külföldieket. A mi szociálistáink nem bírnak tulságos sulyal, mert hiszen a párt még ma se tud megállni a lábán, hanem ha a munkásszervezetekre tapad. Másrészt a párt maga nem egységes, a háború alatt megerősödött a hitélet a szociálistákban s ezek ma már aligha vállalnak közösséget a régi emberekkel, akik elrontották a munkásságot és a vallásilones iránnyal.

Ezek nem beszélhetnek a párt nevében, hiszen mindentűt kieserítették a felelős tényezőket, hogyan képviselhetik a berlini kiküldöttek a munkásságot, mikor nem kérdésték meg céljai, törekvései, feltételei felől s bizalmat nem szereztek tőle.

A békén a külföldi szociáldemokrata-szervezetnélküli munkásság dolgozik. Az orosz munkásság nem szociáldemokrata, Angliában a munkásszervezetek nem szociáldemokraták, Amerikában egy kis jelentéktelen egyesület a szociálistáké, Ausztriában nem állnak velük szóba. A békemozgalom most alkalom arra, hogy a pártban is elvesztett hitelüket kissé erősítsék.

Ezt Berlinből hazahozott frázisokkal aligha érik el. *Porosz junkerek és Tisza és hasonló avatag szöveg* ehhez nem segítik őket. S ha ők demokratikus fejlődést követelnek tőlünk, mi erre a következőket kívánjuk szerényen tőlük:

A szakszervezetekben a legretentőbb terrortartják bent a szak-társakat, a szaklapokban kipellen-gérezik s aki nem szervezkedik, kenyerétől fosztják meg a vezérek. Orosz mintára csinálják existencia-

Markovits és Weinberger cégnél, Bémer-tér.

Modell blousok óriási választékban és rendkívüli olcsó árban, valamint selymek szövetei és mosó kelmék méterenkénti olcsó eladása megkezdődött.

Állandó ujdonságok kész női confection alsó szoknya, mindervédő, kész fehérművek, harisnyák, nap- és esernyők kaphatók. Szabóműhelyében rendelésre a legjobb női ruhák készülnek. Telefon 11-09.

irtó hadjárataikat, a bojkottot. Aki felszólal, üldözik, mint Markó Elek, sőt meg is verik, mint ugyanazt a bátor elvtársat. A párt vezetőségében, hivatalaiban a rokonság-kereskedés intézménye honosult meg. Az ellenzékét elnémitják, kizárlják. A *Népszava* maga a parlamentbe való bejutást sürgeti, szerkesztője, a szindikalista *Garami Ernő* klotúr alatt hallgatásra van kényszerítve s nem okolhatja meg,

miért felesleges a munkásságnak a parlamenti képviselő, s a vezéreknek a mandátum.

Ajánlunk tehát valamit: demokratizálják a vezér urak először a szociáldemokratapártot. Előbb boldogítsák a munkásságot és biztosítsanak neki szabad szót és eszlekvést. Aztán boldogítsák a világot, mert mire ők lemondanak a zsarnokságról, akkorára meglesz a világéke.

A Zsidók Utja.

Idézetek *Agoston Péter* könyvéből.

„A zsidókérdés, mely most a háboru alatt kiéleződött és mindjobban kiéleződik, nem is a harcokra lévő és harcoló zsidók kérdése, hanem azoké a zsidóké, akik a maguk erkölcsi gyarapodását a harcoló zsidókhoz az erkölcsökkel tartják. A zsidókérdés egyrészt azoknak a kérdése, akik itthon elhárították annak, hogy a harcokra lévő önfeláldozása eredményes legyen, másrészt azoké, akik mindig rossz szemmel néztek a zsidók beolvadását és ma mégis a zsidók beolvadásából származtatnak s követelménynek maguknak előnyöket.”

„Tény, hogy a zsidók másképpen viselkedtek a fogadó népek közt, mint más bevándorló nép.”

„Amikor a zsidók azétaszórásiásuk (diaszpora) után az idegen népek közé szivárogtak, akkor ők éppen olyan ellenszenvvel telten mentek az idegen országokba, mint amilyenekkel ott őket fogadták.”

„A zsidóknak az az elhelyezkedése azonban több, mint osztályelhelyezkedés. Ők az idegenben külön osztályállásuknál fogva megőrizhették nemzeti sajátosságukat és vallásukat minden más felekezettel szembe állítva.”

„A zsidó individualista és mint minden kereskedő, kezdetleges viszonyok s népek közt a mások tájékozatlanságából élt és él.”

„A magyarság minden bűnét és hibáját szabad mindenkinek feltárni és javulásra ösztönözni. A magyar zsidóknak is szabad minden veszelely nélkül a magyarság hibáiról szólni, de nekik sem szabad a zsidóság hibáiról szólni. Ez az egyoldalúság érthető és nem is fogadható el a művelt osztályok és rétegek részéről. Senki sem lehet annyira elbizakodott, hogy hibátlanul tartsa magát.”

„A zsidókérdést hosszan és a nagy nyilvánosság előtt kell megvitatni, mert enélkül nem lehet tisztázni. A strucc a homokba dughatja a fejét, hogy a viharról ne tudjon semmit, de az ellen ezzel a védekezéssel nincs biztosítva, hogy a számmal el ne temesse.”

„A zsidókra nézve az állam az ő védelmére való és a beöltözésük mérleget, hogy érdemes-e vagy nem.”

„Kétségtelen, hogy ez a felfogásuk vezetett a demokratikus követelések megvalósításához az államban, mert az államban született alattvaló előtt világossá tette, hogy

saját sorsa tekintetében is megvan az alkuvás lehetősége, hogy ő viszont elhagyhatja az államot. A zsidóság az állam-esszének nem-zsidó felfogásával szemben tehát belevitte a polgárság elnyomott részébe azt a gondolatot, hogy összemérjék azt az előnyt, amit az államtól kaptak és azt az áldozatot, amit az államtól hoztak.”

„Ez a zsidó gondolat az, amelyet az államellenességnek nevezett elam mindig kifogásolt. Ez az: *ubi bene, ibi patria*. Viszont azonban a demokrácia elveinek hívei körében a zsidó politikai felfogása ezért volt népszerű.”

„Idegenül él a fogadó népek közt, melyek termelnek, melyek a szükségesséért tesztüket és eszközöket egyaránt fűrésztják, míg ő csak az esztétikus életet. A nem-zsidó gyűlöletének megnyilvánulása tehát nem lehetett ugyanaz mint a zsidóé a nem-zsidóval szemben. A dolgozó, fáradó nem-zsidó és a spekuláló zsidó egymásközi harca a nem-zsidó mindig kegyetlenebb kellett hogy feltűnjesse, a zsidót pedig mindig csalónak.”

„Mert akármennyire zsidóbarát is valaki, az kétségtelen, hogy a zsidók nem voltak az erkölcsnek mintaképei, hogy tetteiket mindig csak az anyagi előny vezette. Amit azért kell kiemelni, mivel a másik oldalon a zsidók tulajdonos nagy jelentőséget tulajdonítanak annak a körülménynek, hogy az ő világnézetük minden fogadó népnél tisztultabb volt, mert egyedül ők voltak egyistenhívők.”

„Azok, akik a zsidóknak egymásközi viszonyát csak felületesen ismerik, rendszerint tagadják, hogy a zsidó támogatása a zsidót és ugyanakkor éppen olyan lelketlenül uszítja ki, mintha mi sem kötne össze vele. Hogy mégis így van, erre nézve csak meg kell nézni a zsidó vállalkozók zsidó munkásságának helyzetét pl. Amsterdamban, hol a zsidók gépművelők, vagy a londoni westendi zsidó szabómunkások vagy a new-yorki zsidók gyáraiban alkalmazott zsidó munkások helyzetét. Mindenki megállapíthatja, hogy a zsidó *homo oeconomicus*nak mindegy, hogy zsidó vagy nem-zsidó uzsoráz ki.”

„Csak hogy a kluzsorázott is *homo oeconomicus* zsidó. Nem arra gondol, hogy nagyobb bért csikarjon ki, hanem arra, hogy önelőle is miképpen lehessen kluzsorázó. És a ma kluzsorázott zsidó munkás, holnap már maga is kluzsorázó és kizsákmányoló, már

maga is vállalkozó, aki már szállt, s nem dolgozik. S ebben lényegesen más tulajdonságot mutat, mint a nem-zsidó munkás, aki megmarad munkásnak.”

„Egyedül a keresztényekben keresni a zsidóellenesség okait helytelen. A zsidó kulturátlanság éppen olyan mértékben eredményezte a zsidóellenességet, mint a keresztények türelmetlensége.”

„Mihelyt a zsidó az ittközés miatt panaszkodik, rögtön ellene vehető, hogy államát nem védte meg, hogy ére vért ontva, szabadságát vissza nem állította, hogy fogadó népek oltalmát igénybe vette és a hatalmasok szolgálatába állott, hogy megmaradt a fogadó népek közt zsidónak, holott az idegen országba költözés azt a kötelezettséget is magában rejti, hogy a fogadó néphez olvadjon.”

„A zsidóüldözés kérdését tárgyalva, le kell szögeznünk azt a tényt, hogy az elnevezés helytelen, mert azt a haligtag vádat foglalja magában, hogy igazságtalan volt. Pedig ezt miat tömegjelenségről mondani nem szabad.”

„A zsidók méltatlan viselkedésének az üldözések csak büntetései voltak.”

Kegyelmelek voltak? De vajon mennyit szenvedtek azok az alattvalók, akikből az adót a zsidók kifizették, akikből az adósságot behajtották? Jóllehet nem kapott olyan nagy összeget, mint amennyit elperelték. Megölték a zsidók gyermekeit és szüleiket. De hát hány gyermek és agg halt meg azért, mert az adót behajtó mindent elvitt? Üldözték a zsidókat. Igaz, de miért árulkoznak egymásra? Szolgaként keresték a zsidókat. De miért volt a pápának, róbert a spanyol és francia királyoknak akkor zsidó az orvosa, zsidó a csillagásza, mikor legjobban üldözték a zsidókat, s miért szűnt meg az az állapot csak akkor, mikor az alattvalók nem engedték tovább, hogy úgy maradhasson?!

„A zsidó adósszédők iskolát csináltak, úgy hogy a XIII ik században élt perzsa fejedelem meghagyta utódainak, hogy soha adósszédő, végrehajtó, hősér Perzsiában perzsa nem, csak zsidó lehet.”

Luther Márton is eleinte a leghatározottabb zsidóbarát, mert azt hitte, hogy a zsidók is csatlakozni fognak hozzá. Azt remélte, hogy mivel a katolikus egyháznak ellenségei, tehát neki, ki szintén az, barátjai lesznek. Amikor csatlakozott, akkor ellenük fordul és a „Von der Jäden und libren Lügen” című traktátában azsal a meggyőződéssel támad ellenük, hogy csak önmaguknak barátai.

Észerint a zsidók nem dolgoznak, hanem „az étkezési gojimat dolgoztatják”, akiknek pénzét megkapják és ezzel urává lesznek. Azt ajánlja tehát, hogy gyűjtsék fel a szűkölköket, rombolják le a zsidók házeit, vegyék el szent könyveiket, rabbiikat halálbüntetés terhe mellett tilták el attól, hogy tanítsanak, meg kell tiltani, hogy egyik helyről a másikra költözessenek, pénzüket el kell venni, ásót, kapát, fejszét kell a kezükbe adni, hogy dolgozhassanak.”

„A zsidó kereskedelem individualista a fogyasztóval szemben, de szervezeten szociális kereskedő társaival szemben. Valahogy él benne az az érzés, hogy a kereskedő és kereskedő kell hogy összetartsa a fogyasztók ellen, mert a fogyasztó a kereskedő bányája.”

„A demokratikus haladást követelők csalódtak általában a zsidókban, azt hitték, hogy a zsidók a demokrácia hívei, holott csak a maguk jogát követelték a demokrácia

Tavaszi újdonságok minden cikkben megérkeztek!

Selyem szöve tek, bársonyok, gyapjuszövetek, mosó kelmék, csipkék, diszek, szallagok. Új modellek: Blousok, kabátok, köppony és Jouponokban. Köztyük és harisnyák, gyermekruhák, kötének ágy és fehérneműekben. Szőnyeg és függöny nagy választékban. Női ruha varrodámban legelőgánsabb costumok és ruhák készülnek, méltányos árban.

CZILLÉR IMRE nagyáruháza.

jogelmén, de nem voltak hajlandók a nép jogát ugyanezen jog címen elismerni. A zsidók konzervatívokká lettek. A legrendkívülisabbak is mindig a kormánypárttal szavaztak.

„Bármennyire zsidóbarát is valaki, nem felejtetheti el, hogy ez a fejlődés egészségtelen volt és ennek káros hatásait nemcsak az osztálytagozódás során érezzük, hanem érezzük kulturális téren is, mert az idegen eredetű kultúráknak mindig bizonyos időre van szükségük, míg belegyökeresedik valamely fogadó néphez. Nélkülük az a helyzet, hogy a művelt zsidó osztály nem gyökeresedik meg a magyar népben és az ő kultúrája nem a földből termett. Ezen tehát segíteni kell azzal, hogy a nem zsidó elem is megfelelően osztojjék meg az összes foglalkozási ágakban, mint ahogy a zsidóknak is arányosan kell megosztania.”

„A kultúra szempontjából a zsidóság és a magyarság közt hiányoznak még azok a kapcsolatok, melyek révén a nép lelke, mint talaj művelése révén lehessen kibermélni a legsajátosabb magyar kultúrát. A zsidóság nem gyökeresedik meg elég régen a magyarsággal egy talajban arra, hogy magyar kultúrát tudjon csinálni.”

„A zsidóknak a múltban is viszonylag éppen olyan jó dolguk volt, mint amilyen ma van. Ezt a jó sorukat az a hatalom birtokosok részükre, melyet vagyonuk révén gyakoroltak. S mert a fejedelmek arra kényszerítették őket, hogy kölcsönt adjanak nekik, ez nem volt kegyetlenség, hanem a középkor és az elmúlt századok bevett szokása. Ha elfordultak pl. üldözések, az nem jelentette az egész zsidóságtól aránylag annyi halálra, mint amennyi a különböző harcokban a nem-zsidók közül történt. Magyarországon pl. az erdélyi fejedelmek a százas városok polvárait szintén kényszerítették, hogy adjanak kölcsönt nekik és nincsen olyan közéletű történelmi könyv, melyben ezt százas-üldözéseként tüntették volna fel.”

„A zsidóknak a múltban tanúsított az a megatartás, hogy csak a saját sérelmeik nagyságát tudták meglátni, ellenben a másokét nem, eredményezte azt, hogy a zsidók semmivel sem járultak hozzá ahhoz, hogy a protestánsok pl. elnyerjék a vallás szabad gyakorlásának jogát, holott ez őket is érdekelte. Sőt ők a protestáns üldözések korában inkább elzárkóztak a protestantizmussal való szövetségétől.”

„A zsidók közül viszont nagyon sokan félrevezettetve némely antiszemita nyilatkozattól, különösen gondot fordítottak arra, hogy zsidó testvéreiken, hitveseiken se gúnyoskodjanak és ezt nyíltan hangoztatták is. Így pl. a zsidó felkerekelti egyletek számos letartóztatott zsidóknak rituális élelmiszereiről gondoskodtak. Nem gondoltak arra, hogy az a nem-zsidóknak nem válhat ki rokonszenvet, mert a háború alatt letartóztatottak kivétel nélkül ellenszenvessé váltak.”

„Azok, akik összeállították a zsidó tulajdonságokat, rendszerint a következőket emelik ki, mint a leginkább jellemzőket: a) a kereskedelmi szellem; b) pénzvárság; c) ravaszság; d) éles éss; e) önérték; f) a gyengével szembeni kiméltetés; g) dolgozni és élvezni tudás; h) céltudatosság; i) mozgékonyság; j) fáradhatatlanság; k) alkalmazkodás; l) jószanság; m) a képesség, hogy annak a földnek gyümölcsét tudnunk iszedni, melyet nem ő művelt; n) az őt üldöző és lenéző tökfilkót rá tudja venni, hogy az az ő érdekében dolgozzék stb.”

„Kiméltetés az is, hogy azokat a foglalkozási ágakat keressék, melyek nem fárasztóak. Persze ez az érzés természetesen mindazok részéről, akik fáradtságukat magasztosabb műveltségükkel fogva többre értékelik. Kiméltetésnek tűnt, hogy a háború alatt az irodalmi munkára sokakat alkalmastak, amiből azt következtették, hogy magasabb műveltségükkel ebben az esetben a harcoló nemzettel való összetartás kisebb érdeke párosult. Rosszul hatott továbbá, hogy a zsidók közül kevesebb alkalmas katonának.”

(Folyt. köv.)

Az Áldozatkészség szobrának leleplezése.

A szoborbizottság ülése.

A nagyvárad Áldozatkészség szobra egy hónap múlva hirdetni fogja a doréi nagyvárad honvédek harci dicsőségét s egyben szolgálja a háború által okozott szenvedéseket, fájdalmakat enyhítésének nemes célját.

Az „Isonzó örén” már az utolsó faragásokat végzi a szobrász vésője s a hős bihari honvéd nemzékára ott fog állani a város háza előtti téren.

A szoborbizottság tegnap délután ülést tartott a város háza Lukács Odön elnöke alatt, aki előadta, hogy elérkezett az idő a leleplezés napjának kitűzésére.

Köszeghy József főmérnök ezután részletesen referált a szoborkészítés ügyéről. Elmondta, mikor lesz kész a szobor és a szobor felé jövő sátor. A sátor építését a jövő héten már megkezdik. A szobor pedig május 14-15 ra készül el; már csak az alak készítésén van kidolgoznivaló. A szobor, már régebbi elhatározás alapján, a Szent László-templom, a Köröspart és a város háza közötti háromszögletű térre lesz megépítve. A sátor postamentuma már szintén kész. A sátor be lesz festve szürkére, hogy a szobor annál jobban érvényesüljön; a szoboraiak fölött világítóablakkal a tetőrezen; a tető zöldre, az egész sátor pedig fehérre lesz festve. A sátor terme igen izléses, magyar stílusban van tartva, alul pedig virágárbókkal lesz körülvéve, amely pompázó virágaival igen szép keretet ad az egész alkotmánynak.

A főmérnök előterjesztéseit a bizottság tudomásul vette, s azok alapján

a szobor leleplezését május 28-ra, Pünkösd hétfő délelőtt 11 órára tűzte ki a bizottság.

Rimanóczy Béla kifejtette, hogy célszintű volna, ha a szobor mellett vagy annak közelében megfelelő sátor, vagy más alkalmas helyiség emelhetnék, pénztári célra, ahol az egész nap folyamán egy megbízott tartózkodnék, akinél mindig megválthatja ki-ki az érdeklődését. Sok olyan ember van, aki az első lelkesedésében megnyitja a tárcáját, ha erre momentán nincs alkalom, másnap már nem is gondol rá, hogy áldozzon a nemes célra. Különösen áll ez az áldozatkészség szobránál, amelynél számítunk a megyszéki, községi lakosságra. Ezek ha látják a szobrot, késnek áldozni, de ha hazemennek, kérdés, hogy mikor kerülnek be ismét Nagyváradra. Esetleg a város háza közelébe erre a célra egy helyiséget berendezni.

A bizottság elvileg szükségesnek tartja a felvetett eszme megvalósítását, de a kivitel módjait felett később határoz.

Antal Sándor a leleplezési ünnepély felnyének emelésére szükségesnek tartaná, a meghívásokról már most gondoskodjanak. Más városok példájára meghívandónak tartja Király ö felségét, József főherceget, aki valószínűleg meg is jelenék, továbbá a szövetséges uralkodókat: a német császárt, a török császárt, bolgár királyt, akik képviseltetik magukat, meghívandók volna nek továbbá a hadverérek, a nagyvárad csapatvezeték harcoló levő tisztikere, legénye, hogy küldöttséggel képviseltesék magukat. A nagyvárad ezredék legényeinek küldöttsége állnak körül díszdrágé képpen a sátor. Felkérendő volna Bihar megye alispánja, hogy a vármegye összes

községi küldöttségek által legyenek képviselve. Meg kellene hívni továbbá az összes egyesületeket.

Lukács Odön helyesli, hogy mindent megtegyünk az ünnepély díszének és a cél sikerének érdekében, de szerinte a meghívások felett csak akkor lesz helyes megállapodni és intézkedni, ha az ünnepély programja meg lesz állapítva.

Köszeghy József helyesli az alakok véleményét, a meghívások felett a közelebbi ülésen állapodjanak meg. Addig az ünnepély rendező bizottsága állapítsa meg az ünnepély programját.

A bizottság ilyen értelemben határozott.

Végül még az ünnepélyt rendező bizottságba beaválasztotta Werner Kálmán megyei árvaszéki elnököt s ezzel az ülés véget ért.

Erdélyi Miklós cipője. Aranyi Albert árdragítási pere.

Erdélyi Miklós, a Saigligeti-színház mindig tetőtől talpig elegáns igazgatója a multkoriban cipővásárlás céljából betért Aranyi Albert cipőkereskedőhöz. Férfi és női cipőt vásárolt és amikor a kereskedő a számlát kiállította, Erdélyi az összeget túlmagasnak találta és kifogásolta azt, hogy egy pár férfi cipőért 125 koronát, egy pár női cipőért pedig 65 koronát fizessen, mindazonáltal a számlát kifizette.

A kereskedő az egészen jogos kifogásra nem éppen finom modorban felelt és olyasfélét is emlegetett, hogy akinek nem trésszik, ne jöjjön az üzletébe, mert ő olyan árat számít, amilyeneket akar s ha árdragításért felelősek, az se lesz olyan nagy baj, hiszen ő már máskor is büntetést.

Ezt az esetet akkoriban még név nélkül mi is megírtuk és előidéztük azt, hogy a katonai szolgálat alól az árak mérséklése érdekében felmentett kereskedő ellen az eljárás meginduljon, mert felszólalásunk nélkül, Erdélyi túlsó szerénysége miatt, aki feleletet nem tett: az eset nem jutott volna a hatóság tudomására.

Aranyi Albert árdragítási perét május 1-én tárgyalja Cséglédy István rendőrbíró, amikor is a kereskedő viszont fogja látni a szóban forgó számlát is, amelyet Erdélyitől bekívántak s amelyből meg lehet állapítani, hogy a vásárolt cipőkért a fenti árak lettek számítva; tanuvallomásra idézték Halmay Lajos színházi titkárt is.

Most, amikor a felmentések revíziója éppen folyamatban van: határozottan egyéni pech árdragítási perbe keveredni.

Az ítéletet később fogjuk.

TAVASZI SZEPLŐT

pár napi használat után elűntet az arczról a valódi

LISZKA VIZ

Eredeti üvegekben 2 korona 40 fillérért kapható a

Csillag gyógyszerárban

Zöldfa-utca.

Az építőipar a háboru után.

A gyári iparvezetés évi jelentéséből kövöljük az építőipar helyzetéről szóló következő érdekes részletet:

Az építőipari szakmáknak, mint ismeretes, már a háboru kitérőse előtt pár évvel hanyatló irányt kapott lábra, a háboru alatt pedig a magánépítkezés teljesen megszűnt. A magánépítkezés akadályai a tőke és a hiányos hiányán kívül az építési anyag szerfeletti drágulásában, valamint a munkabéreknek nagyfokú, de igen természetes emelkedésében volt keresendő. Ezekre nézve, a háboru utáni időkre visszaemlékezésként, álljanak itt a következő adatok:

Közönséges tömör faltégla ezre fuvarozással együtt 150—160 korona; fűrészelt közbérvantagmértű fenyőfa köbméterje 232 korona. Hajópadiódészka köbméterje 328 korona. Vasneműek áremelkedése a háboru előtti állapothoz képest 3—400 százalék és ugyanilyen arányban emelkedett a mész és homok ára is.

Az építőipar háboru utáni kilátásaira nézve a budapesti építőmesterek stb. iparvezetésének évi jelentése a következőket mondja:

Hogy az építőszakmánál maradjunk, hogyan fogja a kormány az építőiparosoknak ezreit az építő munkások százasrelt rendszeres munkával ellátni, mikor nincs sem téglá, sem fa, sem vas, sem szerszámok, sem kocsik stb.? Illetőleg, hogyha öbötett kezekkel nézni fogja, hogy a háboru céljaira lefoglalt, sok millió értéket képviselő anyagok, szerszámok, fogatok stb. a hadi fronton és amögött, egyes spekulánsoknak potom áron kezükre juttatnak, amint es a Budapest erdőtési munkáihoz felhasználni sok milliónyi téglával minis megtörtént, melyeket mikor a téglá ára a gyárban 94 korona volt, 25 koronáért adtak el.

Gabonarekvirálás előtt.

A Közélelmezési Hivatal kebelében tanácskozások folynak afelől, hogyan lesz lehetséges az idei gabonatermést minél alaposabban és minél kevesebb záklattal rekvirálni. Eddig annyi került közzsájra a felmerült különféle tervekben, hogy a gabonát már a cséplőgépénél rekvirálni fogják, nehogy elrejtésesnek valamint a kiesépselt mennyiségben.

Aszasmé új és meglepő, de hogy nem praktikus fejből pattant ki, az bizonyos.

Nem okvetlenül szükséges annak a mi derék magyar gazdáknak minjárt a legszigorubb rekvirálást a nyskára tenni. Ha eltitkolások voltak, megvolt annak az oka. Tessék azokat megszüntetni, majd megzútnik az ok is.

Kerdfük a távolabbi okokkal. Miért maximálják és rekvirálják csaknem kizárólag a magyar gazda földjének termékét, miért nem gondoskodik arról is, hogy a gazda is tisztességes áron és feltétlenül hozzájárasson ahhoz, amire szüksége van? A gabonát maximális áron oda kell adni, de arról senki sem gondoskodik, hogy a csizma, a cipő, a ruha, a mütrágya, a gépek, az olaj, a fehérnemű, a szén, a fa stb. ne olyan áron kerüljön forgalomba, melyre az uszora kifejezés is tulságos nyha. Ezek még uszora áron is alig kaphatók, de ha valaki duplán uszoras árat tud fizetni, rögtön van mindaz. Ez ellen nem lehet tenni semmit?

Menjünk tovább. Mihelyt a mezőgazdasági termék a gazda kezéből kikerül, rögtön más szemmel néznek rá. Központok adják Központok kezére s egyszerre sok százalékkal megnö az értéke. No persze, másképp mire tartanak a sok központot? A gabonát a K. T. maximális áron elveszi, de mire a malmok drága lisztje örlik, milliók hasznokkal duszad meg a nagy malmok mérlege. Sőt hogy minél dúsabb eredményt tüntessenek fel ezek a mérlegek, felmerült — sserenosóra le is tünt — az a „központi” gondolat, hogy csak a nagy malmok örölhessenek, a kisebbek pusztuljanak. Az árpát maximális áron elveszik, mire sör lesz belőle, minden sörgyáros báró lehet, olyan drága a sörnek nevezett hadi kutyvaszték. A jósságot rekvirálják, de mire a bősébből cipő vagy szerszám készült, közönséges halandó meg nem tudja fizetni, akora árat szabad érte követelni. És így tovább, is így tovább. Miért nem néznek el a nagygyárosokhoz, a nagyiparosokhoz, nagykereskedőkhöz, a kis és nagy uszora mindenféle jött-ment üzereihez? Cséplőnek ezek is: a közönséget cséplik!

Tessék kipuztítani minden árdrágítást, tessék a frontra küldeni minden árdrágítót, tessék visszasszorítani az ipari termékek árát, a normálisra, rögtön eltűnik a gabonaelitkolás egyik főoka.

Van még további ok is. Népjünk főtápszere a kenyér. Ha a lisztadagok újabb megállapítására kerül a sor, est nem szabad szem elöl távaztatni és a napi lisztadagot úgy a városi, mint különösen a falusi lakosság részére a malnál jóval bővebb mértékkel kell megállapítani.

A gazda nehéz munkát végez és bő táplálékra szorul. A eserdei hustalan nap megszüntetése a táplálkozás javítása szempontjából semmit sem jelent, hiszen a mai husárok folytán a legtöbb ember minden héten hét hustalan napot tart. Kenyérből feltétlenül többre van szükség, mint amennyi most engedélyezve van. A magyar embert nem lehet egyszerűen öt sor írással más táplálkozási módra szorítani, mint amit ezer éven át megszokott. Kivált ha más táplálék nincs is.

A vetőmag körül is baj volt eddig. Vetőmagot a gazda csak nagy nehézségek árán és jó drágán kap, persze csak valamelyik böles Központtól, amely néha csodálatosan feje tetejére tudja állítani a legegyszerűbb dolgokat is. Megesett egy Komádi melléti gazdával, hogy vető árára volt szüksége Komádiban volt is vető árpa egy másik gazdánál. A H. T. az első gazdának a vetőárpat Somogy megyéből utalta ki, hadd fizesse a fuvar is, a másodikát pedig elszállítottatta Torontálba. Nem sokkal egyszerűbb lett volna-e az egészet Komádiban lebonyolítani?

Nem csoda, ha a gazdaközönség elkecsereglik s olyan szavakban tör ki, mint aminőket a legutóbbi gasdagyűlésen is hallottunk. Még azt is megértjük, ha a gabonárák felemelését követelik s a hogy a négy fal közt napvilágra jött eddigi élelmészési és maximális rendeletek után következtetni lehet, nincs kizárva, hogy ezt a követelést illetékes helyen honorálni is fogják. Az egyensúly a mezőgazdasági és ipari termékek közt a előbbiek kárára erősen megbillent s est valahogyan helyre kell állítani. A helyreállításnál azonban figyelembe kell

venni azokat is, a kik sem nem gazdák, sem nem kereskedők, sem nem iparosok: az értelmiséget. Talán még nem jutottunk odáig, hogy ennek az osztálynak a három malomkö közt össze kellene morssolódnia. A gabonárák emelése pedig csak annyit jelentene, hogy ha Kohn Jakab drágit, drágítsen Kiss Péter és Nagy András is.

Ez már olyan lepicel bölcsesség, a mekkorával még sem szabad kormányozni. Ne drágítsen senki! Elég rongyos zsebet megtömtünk már a szabadjára ereztet féktelen uszora révén. Legfőbb ideje nem is a további áremelkedés megakadályozásának, hanem az uszoraárak visszasszorításának, az uszora, a drágaság letörésének. Ha egy csomó uszoras is letörik közben, dupla lesz a nyereség.

A cserkérget be kell jelenteni.

A tölgy és fenyőkérget (csert) továbbá cserzőanyag kivonat készletek forgalombahozataira tárgyában, a rendőrkapitányi hivatal a következőket hozza az érdekeltek tudomására:

1. §. Tölgy és fenyőkérget (csert) csak a jelen rendeletben foglalt rendelkezéseknek megfelelően szabad forgalomba hozni.

2. §. Mindazok, akik tölgy- vagy fenyőkérget (csert) termelésével foglalkoznak, továbbá mindazok, akik ezektől a termelőktől vagy másoktól ily árut szereztek, kötelesek — amennyiben rájuk nézve a 4. § kivételt nem állapít meg — az 1917. évi május hó 15. napján meglevő tölgy és fenyőkérget-készleteiket és pedig úgy termelő helyen, az erdő bármely részében elhelyezett, mint az erdőből kifuvározott és beraktározott készleteiket ezen a napon, az utóbbi termelt vagy szerzett készleteiket pedig az 1917. évi június hónaptól kezdve minden hónap 15. napján a Magyar Szent Korona Országainak Bőripari Központja mint részvénytársaság nevű cégnek (Budapest, V., Nádor u. 12.) a hatóságilag megállapított legmagasabb árak figyelembevételével felalánlani.

3. §. Ha a felek az áru minősége s az ár megállapítása tekintetében meg nem egyeznek a kérdések eldöntésére kir. járásbíróóság illetékes.

4. §. Ki jelen rendelet rendelkezéseit megszegi, kihágást követ el, 6 hónapig terjedhető elzárással és 2000 koronáig terjedhető pázbüntetéssel büntetendő.

A rendelet többi részére felvilágoztások Rendőrség. I. em. 18. számú szobában Darabant Ferenc rendőrségi irodavezetőnél nyerhetők.

Rendőrfőkapitányaság.

Május 28-án ül össze a stockholmi kongresszus.

Budapest, április 28. (Saját tudósítónktól.) Stockholmból jelentik: A stockholmi kongresszus megnyitását május 27-ikére halasztották. Wandervelde lesz a kongresszus vezetője. Az antant szociálisták megjelenése már körülbelül biztosítva van.

Szociáldemokraták az osztrák kabinetben.

Budapest, április 28. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Az osztrák kormány komolyan foglalkozik azszal a tervvel, hogy szociáldemokratáknak helyt adjon a kabinetben.

Választójog a hősöknek.

A király kézírata. A Tisza-kormány marad.

Budapest, április 28. (Saját tudósítónktól.) A hivatalos lap holnapi száma a következő királyi kéziratot közli:

Kezves gróf Tisza!

Trónralépésemkor indítva éretem magamat, hogy közelien érintkezés útján közelebről megismerjem a magyar közélet különböző irányzatait, a pártok vezéreinek a helyzetre és az előttem álló feladatokra vonatkozó felfogását.

Helyet adtam ama előterjesztésnek, hogy pártkülönbség nélkül kihallgatásra hívjam a magyar politikai pártok vezető tagjait és kérelemre ismétellen fogadtam a pártok vezéréit.

A kihallgatások befejezésével nem látok indokot arra, hogy megváljak attól a kormánytól, amely a képviselőházban szilárd többséggel rendelkezik és a nehéz idők közepette a fenyegetett hazá védelmében és az ország lakossága súlyos helyzetének lehető megkönnyítése érdekében őszinte önfeláldozással és mély hasafiságtól vezérelt céltudattal működött, amiért különös elismerésemet és köszönetemet fejezem ki.

Biztosítom Önt és a kormány többi tagjait, hogy az önök irányában eddig is tanúsított teljes becsülésemet bírják.

Felszólítom a kormányt, hogy az országot kipróbált hűségével tovább vezesse és megfelelő javaslatot terjesszen elő, amely által a nemzet jelenlegi mérközésének sorsdöntő napjaiban tanúsított bámulatra méltó erőkifejtése és hazafias magatartása fölötti hálám elismerése népjóléti intézmények szervezésében és a választójog oly kiterjesztésében jussanak kifejezésre, amely a magyar állam léte érdekének tekintetbe vételével a jelen nagy időknek és a nép által hozott áldozatoknak megfelel.

Kelt Laxenburg, 1917. évi április 28.

KAROLY s. k.

Gróf Tisza s. k.

A választójognak csak kiterjesztéséről lehet szó.

Milyen javaslatot terjeszt elő a kormány?

Budapest, április 28. (Saját tudósítónktól.) A Bud. Tudósító felhivatalos helyről közli: A kormány Őfelsége legfelső megtagadásának a legutóbbiakban eleget fogott. Elő fogja terjeszteni a népjóléti bizottságok szervezésére vonatkozó javaslatát, különös tekintettel a nép közegészségének biztosítására és a műveltségi állapotok fejlesztésére.

Javaslat tételük a munkások szakszer vezetőinek a jogállapotnak megfelelő elismerésére és rendezésére, ugyancsak a tisztviselők helyzetének a jelenlegi megélhetési viszonyokhoz képest való rendezésére.

A választójog terén szóba jövő reformok megtételénél nem tévesztendő szem elől az a körülmény, hogy néhány év előtt alkotmányosan rendezett demokratikus választójogi reformjainknak a jelen körülmények között csak kiterjesztéséről lehet szó.

E feladat azt az elvet tartja szem előtt, hogy a választójog megadandó azoknak, akik a hazá védelmében többszörösen ki-
tűntették magukat.

Az 1913 évi választójogi törvény szerint szavazati joggal rendelkeznek mindazok, akik katonai szolgálatuk alkalmával altiszti rangot nyertek. A háború folyamán eszerint a szavazati jog számos honpolgárra kiterjedt.

Javasolni fogja továbbá a kormány, hogy szavazati jogot nyerjenek, azok, akik vitézségi érdemmel lettek kitüntetve.

Azonkívül ajánlani fogja a kormány, hogy a választói jog az írni és olvasni tudók között nem csak azoknak adassék meg, akik 20 korona egyenes adót fizetnek, hanem akik 8 hold szántófölddel, vagy ennek megfelelő földbirtokkal bírnak, szintén választójogban részesüljenek.

Ezen kiterjesztések az 1913 évi választójogi törvény záradékában foglalt rendelkezéseknek megfelelően ama alapelvek szerint történnek, amelyek nem engedik meg, hogy a nép értelmiségének politikai állapota ve-
szélyeztessék.

Az angolok szakadatlanul támadnak.

A támadások összeomlanak.

Berlin, április 28. A nagyfőhadiszá-
llás jelentéi:

Nyugati harctér.

Rupprecht bajor trónörökös vezértábor-nagy hadserege. A Scarpe mindkét oldalán folytatta az ellenség állásainknak és a mögötte levő terepnek erős lövetését. Felismerhető eredménnyel küzdöttük le az angol útegeket.

Monceynál tegnap délelőtt az angolok több támadása vonalaink előtt veszteségteljesen összeomlott. Ma virradat előtt a tűzharc Lecstól Quentinig a legnagyobb hevességig fokozódott. A pergő tüzet nyomában követőleg csaknem az egész harc-vonalon ismét felulult a gyalogsági harc.

A német trónörökös hadseregportja. A harci helyzet változó erősségű, tűz mellett ugyasaz maradt; Braiernél egy francia támadás megbiúsult.

A Courtebaire majornál ellenséges rohamcsapatokból a támadás sikeres kivédése után foglyokat és géppuskákat szedtünk el. Brimontnál és Reimstól északra az ellenség felderítő előretörései balul fűtöttek ki.

Albrecht württembergi herceg hadseregportja. Lényeges esemény nem volt. Elhárító tüzelésünkkel 3 repülőgépet, légitámadásban pedig 2 leköltött léggömböt lőtünk le.

Tűzharcunk az oroszral.

Keleti harctér.

Az orosz tüzérségnek a tengerparti közelében, Lucktól nyugatra és Zlota-Lipánál, a Narajowkánál és a Putnánál a kifejtett élénkebb tevékenysége következtében a szakkaszokon a mi tüzelésünk is fokozódott. Vonalaink mögött egy orosz repülő légharc után lezuhant.

Macedóniai front.

A hegyekben esik és havasik, úgy hogy a harci tevékenység csekély volt.

Ludendorff, első főszállásvezető.

Ujabb német támadás a Themze torholatánál.

Budapest, április 28. (Saját tudósítónktól.) Április 26-án délután nagy angol harci repülők megtámadták a flandriai tengerpart előtt cirkáló torpedónaszádót és a Sasbrügge kikötő erődítésére bombákat dobtak. A német repülők légi harcban egy nagy angol harci repülőgépet lelőttek, egy odaszírt francia tengeri repülő pedig közvetlenül a part előtt leszállásra kényszerítettek. 3 utast és a repülőgépet elfogták.

A német tengeri haderők április 25 re virradó hajnalban behatoltak a Themze torholatába. Miután az ellenség nem mutatkozott, a margattai kikötő erődítéseit ágyutűz alá vették. Az ellenséges partí ütég visszavonta, de eredmény nélkül. Tengerészeti repülőink minden sérelem nélkül tértek vissza.

A tengerészeti vezérkartónőke.

Szent László napja.

A nagyváradai egyházmegye védő szentjének, Szent László királynak ünnepét, a május 6-iki vasárnapot a nagyváradai Kath. Kőr kegyelettel üli meg. A székesegyhásban d. e. 9 órakor ünnepélyes szent mise lesz, melyet gróf Széchényi Miklós v. b. t. t. megyés püspök [szolgálat, dr. Vucskics Gyula prépost-kanonok szent beszédét mond. A Kath. Kőr tagjai a hívőkkel együtt testileg vonulnak fel ünnepélyes körmenetben a székesegyháshoz. A körmenet a Szent László templomból egynegyed 9 kor, az oltsai plebánia templomból fél 9 kor indul. A nagymise után a megyés püspök körmenetben herdozza körül Szent László ereklyéjét. A körmenetben a Kath. Kőr tagjai is részt vesznek.

A nagymise a pontifikáló főpap kíséretében a pápai áldást s így mindazok, kik a szentmise megáldottak, teljes bucsuban részesülnek.

Délután 5 órakor a Kath. Kőr Szent-László termében a Nagyváradon felállítandó katonasporton javára fényes műsorral ünnepély lesz, melyet kiváló honvédszekerünk egy magyar nyitányval kezd meg.

Az ünnepi szónoklatot a Kath. Kőr illusztris egyházi elnöke, dr. Karácsonyi János tartja, aki mint Szent László korának alapos ismerője, mindig vonzó modorban beszéli városunk alapítójáról és a fényes múltáról. Szent-Lászlóról, miat Erdély védőszentjéről fog beszélni a szónok.

Klasszikus műsorral szerepel Kövér Ily, a kitűnő énekművész, a kinek értékes és kiképzett hangját a Kath. Kőr közönsége már régebben ismeri.

Arany János legendáját a szent királyról Bihari Ákos a kiváló és népszerű művésznünk adja elő.

Még egy rendkívül vonzó pontja lesz a pompás műsornak Fischer Ervinné a jeles zongoraművész, két Brahms kompozíciót ad elő, melylyel legutóbb Budapesten is fellépett.

A hatalmas műsort a honvédszeker fejezi be Scharf karnagy vezetésével.

A műsor a következő:

1. Ünnepi magyar nyitány Kéler Bélától. Előadja Scharf Károly karnagy vezetésével a m. kir. honvédszeker.
2. Szent László Erdély védőszentje. Előadás tartja dr. Karácsonyi János.
3. a) Erzsébet áriája a Hunyady László s. operából Ekel Ferentől. b) Tavasz ébredése Lboncavallától. A honvédszeker kísérete mellett éneklő Kövér Ily urleány.
4. Szent László legenda Arany Jánostól. Szavalja Bihari Ákos a Szigligeti színház művésze.
5. Brahms; két capriccio (fisz és h-moll). Zongorán előadja Fischer Ervinné áll. kép. okl. zenetanárnő.
6. Kínizsi felvonulási induló. Fucsiktól. Előadja a m. kir. honvédszeker.

Belépési díj nincs. Adományokat a nagyváradai katonasporton javára köszönettel fogadnak és hirlaplilag nyugtáznak. A fenttartott helyek a Kath. Kőr hátszékénél válthatók meg.

* **Köhögés, hurut, rekedtség és nyálkásodás ellen gyors és biztos hatású szer a Farkas-féle hurut szelvény.** Ára 1:20 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagy-várad, Rákóczi-ut 7/B. Tejkonzerv is kapható.

Népszámlálás Nagyváradon.

A m. kir. miniszterium 1877—1917. M. E. számú rendeletével a közlekedés érdekében szükséges adatgyűjtés céljából a polgári lakosság állandó lakhelyén az 1917. évi április hó 30-iki állapot szerint való összeírását rendelte el.

Ugyancsak elrendelte a szarvasmarha, ló, sertés és juhállomány, valamint a város határában levő szántóföldek összeírását is. Ez összeírás folyó évi május hó elsőjén kezdendő meg és 3 án fejeződő be.

Az összeírás célja biztos adatokat szolgáltatni és az adatok szabványosításával az új termései évben való zavartalan ellátást biztosítani.

Nagyvárad város területén az összeírás a város által kiküldött számlálóbírók május hó 1-től 3. napjáig házról-házra járva fogják végezni.

Amidőn ezt az érdekelt közönség tudomására hozom, felhívom a város lakosságát, hogy az összeírás közérdekű fontosságát belátva, a város által kiküldött számlálóközlegnek álljon rendelkezésre, a kívánt adagokat a valóságuk megfelelően mondják be.

Aki a rendeletben elrendelt összeíráshoz szükséges adatok szolgáltatását megtagadja, vagy tudva valóban adatokat közöl, avagy a hatósági ellenőrzést meghúnytja, vagy kijátsza, kihágást követ el és az 1877—1917 M. E. számú rendelet 8 §-a alapján két hónapig terjedhető elzárásra és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik.

Nagyvárad, 1917 április hó 28-án.

Lukács Ödön s. k.,
polgármester-helyettes.

Pirulnak a színészek.

Krudy az új magyar színműirodalomról.

Szabadkán Gárdonyi Géza A Bor című darabjának előadása előtt *Hidvégi Ernő* színművész tartott előadást.

— A színház célja — mondotta — hogy csak olyan darabokat adjon elő, amelyekben épülni lehet, hogy a hallgatók, megfűrdetve lelkiüket, tisztábbak, igazabbak, erkölcsösebbek legyenek az életben. Ezt a nagy tisztító fogantatót a mostani világháború is előmozdítja, melynek már is megvannak nagy következményei. Királyunk csak a napokban hagyta meg rendeletben, hogy Bécs város összes színházaiban hatenkint legalább is egyszer ifjúsági előadást kell tartani. Ezeket az előadásokat ő látja vendégül a diákokat. Ez már jó előjel, tisztító reménység az irodalom, a művészet egén, melyek sokszor letévedtek a helyes útról.

Nem lehet, hogy amit a tanárok hosszú éveken keresztül az iskolában tanítanak, annak éppen a megfordítottját lássa a növendék az életben.

A mai divatos irodalmi irány ne tévessze meg a tanulókat! A színészek bizony sokszor szegyenlik magukat egy egy nagyszerű darab előadása közben: Uram, Istenem! Hát ezér: tanultam, érér: lettem férfi, hogy ilyen ostobaságoknak, ilyen léha újságoknak a tolmácsolója legyek?

Ezenek meg kell változnia Ius, a színházak máris visszatérnek a tiszta irodalmi irányhoz. Csak a nemzeti érzés kidom-

borítás. Csak ez a baj, hogy kevés igazi magyar írónk van.

Igazi nagy költő, művész csak az lehet, ki a maga nemzetének az érzéseit, gondolatait tolmácsolja. A mai divatos írók azonban, mikor művet (szerintük „művet”) akarnak alkotni, először is arra gondolnak, hogy azt a világfiak számára is értékesítsék. Igen, művész hatája széles e világ. Munkácsy Mihály világra szóló alkotásai, melyekkel meghódította Párisot, tisztára magyarok.

Minden alakja magyar, a levegője is magyar. A nagy színművek elragadó muszika minden ízében nemzeti. A mostanában fölkapott legtöbb magyar íróról azonban, mint Langyel Menyhértől, Biró Lajosról, Gábor Andorról és társairól, kiknek a művei ma bejárják a világ színházait, pár év múlva azt se tudja senki se, hogy darabot írtak. Évtizedek múlva pedig a nevük is eltűnik nyomtalanul. De Gárdonyi Géza neve sohasem fog eltűnni. Neve az irodalom és művelődés történetében mindig ragyogni fog. Ma élő színműíróink között — Herceg Ferenc mellett — Gárdonyi a legnagyobb. (Herceg Bizánc a egyenesen a Bánk hánnal versenyez.) Gárdonyi Ber a a modern magyar irodalom legkiválóbb költői munkája. Magtalanul benne a magyar embert, a bánske öntudatos, indulataiban vakon cselekvő, de a megbánásban a jó útra térő magyart.

Ilyen darabokat kell játszani a színházakban a léha színdarabok helyett. Legyen az a színműíró, hogy a fiatalok, a fiatal lányok is elmennek a színházba és ne kelljen ott pirulniok! Talán... talán ezt is el fogjuk érni.

Érdekes, hogy Krudy Gyula épen a napokban hasonlóképp vélekedett a színházról. Szívesen tapasztalat, írja, hogy néma-lyek, akik a modern újságírást iszik, mily szokatlan, izgalmos, szinte életbevágó jelentőséget tulajdonítanak a színháznak, — midőn az végleg lelépett arról az útról, amely az irodalmi célokhoz vagy hangulatokhoz vezet. Megható ez a feltűnőségi szerelme, a titkos drámairoknak régebbi élelapijainkban többször kigunyolt álmodozása, amelylyel a színház nevű leánykereskedésről vagy matatónyos helyről irnak és beszélnek.

Talán az egyik kezesen megolvashatnám azokat a magyar színpadi szerzőket, akiknek a magyar irodalomhoz is van némi hosszászólásuk.

Majdnem mindig furkós bottal kéne agyonverni, a muliban és a jelenben, ezeket a tehetségtelen, irodalomtól távol álló egyéneket, akik új magyar színműirodalmat óhajtottak itt létrehozni.

A sajtó behunyta az irodalmi (színmű) mért. De míg ő maga a tisztesség, megbízhatóság, igazmondás olyan ideális magaslatára emelkedett, amelynek párja nincs a világsajtóban, a színházi dolgok körül engedékeny, megvesztegethető, elnéző és jószágos volt, miat egy óráig anyakocsa, amelyet kölykei döfködnek.

Végre elérkezett az idő, midőn a színházi szerzők nagy része elhitta az évtizedek át megfizetett színházi reklámok és a jóakaratu megemlékesések valódiságát. Elhitték, hogy ők nagy emberek, korsszakt alkotnak, jelentenek valamit, irodalmat írnak: szerzők — és nem utánérzők, nem szarkák és nem jelentéktelenek. Elhitték, hogy van magyar színmű irodalom, miután a külföldön előadtak néhány vigjátékot, amelynek a magyarországi anyai köze sincs, mint a délszerikali táncoknak.

Ahol mindig aktákat keresnek.

Egy különös okmányhamisítási ügy.

Sztrinkay László magyarországi írodirektort azaz vádolta az ügyészség, hogy egy 1914 július 5-én érkezett végrehajtási kérvénynek dátumát 1914 augusztus 15-re javította ki, mert nem intézték el a rendes időben. Hogy késedelem vádja ne érje, augusztus 15-re javította ki. Közbejött a moratórium, amelynek ideje alatt végrehajtás épen augusztus 15-től kezdve nem volt szabad elrendelni. Ezért Sundhausen Emil dr. a kérvény beadója feljelentette Sztrinkayt.

A tegnapi tárgyaláson Seross Barna tanácselnök nagy szakismerettel bonyolította ki ezt a különös ügyet. A vádat Medvigy István ügyész képviselte, jegyző volt Rimóczy József dr.

Sztrinkay László tagadja a vádat. Óriási rendtelenség volt a bíróságnál és ő így vette át a hivatalát a szelvény is így volt. Összesen 2 hónapig tartó az állapot, aztán cserélt Béressy Gézával.

Gavallér Lajos járásbíró vallomásaiban előrdja, hogy nem szeret Magyarországon lenni, nem bánja, akárhova helyezik, szívesen elmegy máshova.

Mikor Magyarországra érkezett, soha nem tapasztalt rendtelenséget talált. A helyzetet ürügytelenebbé tette az, hogy a tisztviselő urak jobban érdeklődtek a kassinó, mint a hivatal iránt. s ha valamely aktára volt szükség, s nem találják, végül a kassinóba kellett menni, hogy jöjjenek az urak a hivatalba aktát keresni s adják azt elő. Amióta a polgári ügyeket kezelte, ilyen szabálytalanság egymást érte. Vádlottáról nyilatkozik, Sundhausen Emil dr. ügyvéd nála panaszkodott, hogy eltűnt az aktája, októberig mindig keresték, míg egyszer Béressy Géza az asztalról felvette, hogy „ni, itt van”. Piros cernuzával ez volt ráírva a végrehajtási kérvényre:

„A háború befejezéséig irattárba teendő!

B.”

A kérvényt nem tették nyilvántartásba. Jegyzőkönyvbe vette a panaszt, de nem pozitív vádként a vádlott ellen, hanem csak találatra, hogy majd a kihallgatások folyamán valamelyik elszója magát s rákád a bünszre. Nem vette észre, hogy rendszer lenne a hamisítás. Mikor kioszerlte a hivatalnokokat, azok leültek az asztal mellé s folytatták a másik által félbehagyott munkát. Nem vett fel jegyzőkönyvet az átadásokról.

Sztachó Károly bíró: Miért nem foglalta jegyzőkönyvbe az íktatott darabokat?

Tanu: Csak a fontosabb ügyekről vettem fel jegyzőkönyvet. Mikor Sztrinkay átvette Sasdlacsektől a hivatalt, tiesta asztalt vett át. Később jöttek panaszkodók, s akkor rákadtak az eldugott aktákra.

Hlnök: Ki panaszkodott?

Tanu: Nem helybeli ügyvédek, hanem nagyváradiak s nem szóval, hanem írásban (!) De ez nem volt fontos, csak az, hogy mindig aktákat kerestünk.

Bojér András jegyző nem tudja, ki

követte el a javítást. Ő vitt haza aktákat, de ezt a kérvényt nem vitte haza. A cernuzával rávezetett írás az övé. Nem kapott utasítást, hogy skontrobába tegye ezeket az ügyeket.

Gavallér Lajos: Ba kellett volna mutatnia aláírás s nyilvántartás végét.

Bojér András: Rendtelenség volt annyiban, hogy 5-6 napos restanciák voltak.

Hlnök: Talán 5-6 hetet akart mondani?

Sundhausen Emil dr.

elmondja, hogy két ilyen esettől kifolyólag fegyelmitleg elítélték 100-100 koronára. Az egyiknek a következő a története: beadta a keresetet december 2-án, az adós fizetett december 10-én, közben vissza akarta vonni a keresetet, de ezt csak december 17-én íktatták be, tehát el is rendelték a végrehajtást s őt az ügyvédi kamara megbüntette, mert egy látszott, hogy azután perelte az adóst, miután kifizette az adósságát. Hiba védekezett, a beadványnak december 17-én dátuma volt s közokirattal szemben bizonyítvának nem volt helye.

Sasdlacsek József beismeri, hogy

ő volt az oka

a kezelési szabálytalanságoknak. Nem volt ott rend Magyarországon. Ő félredugdosta az aktákat, fegyelmitleg ezért rosszalásra ítélték.

Béressy Géza tanu vallomása után a bíróság felmentette a vádlottat, mert nem látta igazoltnak, hogy ő követte volna el a hamisítást.

Ügyész fellebbesztette az ítélet ellen.

Színházi jelmezekben jártak az oláhok Petrozsényben.

Az oláhok Erdélybe özönlésekor Tompa Kálmán színelgárgató Petrozsényben összehozta minden s beraktározta 30000 korona értékű felszerelését, a láda kulcsait magához vette. Aztán jöttek a mokányok, a nagy áradás s most Tompa elutazott, megnéssződ, mi maradt meg a színpadi felszerelésekből, csillogó ruhákból, fényes díszletekből.

Megjelent Petrozsényben barátjával, Vargha Domokos református lelkészével, ennek felcséggével, aki a kulcsokat átadta neki. Janza Vazul főszolgabíróval és Scheffer Hermann dr. ügyvéddel.

Keresték a ládákat.

Julesa,
Be' furesa,
Hogy nálam a láda
kulcsa.

A ládák azonban sehol sem voltak.

Keresték a ruhákat. Azok is ott voltak. Sehol. Az oláhok fényes jelmezekben jártak a utcákon mind a Tompa — színházjelmezeiben. Fantasztikus lovagi ruhákban, királyi öltözésben, aranyos páncélokban. Jó dolguk volt a bitangoknak.

Végül rákadtak a szemétdombon: egy ócska vörös parókára, sz Obsitos paritürájára és a Koldusdiák szerepeire. A többinek már csak romjai csillogtak itt ott.

Tompa sirt . . .
Most hat hét slati be kell adni a kér-

vényt a hártalanításért. A felszerelés mai értéke 120000 korona.

Ujfehértó békét jósol.

Elébe nézünk a közeli békekötésnek.

Kis kedves öng jósnok Hartmann S. Mór megjósolta a Tiszántúlon, hogy mit tartanak az ő külön eszellemei a béke felől. Azóta csend volt, míg a napokban újra megszólaltak a szellemek s levelet írtak nekünk. Levelet, amelyben magyarázzák, kibővítik előbbi nyilatkozatukat, magyarul: reaktifikálnak. Ezek a kujan szellemek úgy járnak el, mint a politikusok, kétértelműen beszélnek s mindig magyarázzák magukat. No, nézd, milyen furfangosak!

Főhivatalos megbízottjunkt, Hartmann S. Mórtól kaptuk a következő levelet, amelyben az ujfehértói szellemek velünk tudatják előbbi nyilatkozataik értelmét s békét jósolnak. De megint óvatosan: elébe nézünk a közeli békekötésnek. Egészen diplomata-stilusban beszélnek ezek a szellemek. Jó lenne ha demokratizálódnának s határozott napot jelölőnének meg.

A levél így szól:

Tekintetes Szerkesztőség!

Vonatkozással f. évi feb. 2-án b. lapjában közlésített azon jóslatomra. „Hogy azok, akik most harcolnak és küzdenek, tavasszal vígan szántani fognak a mezőn” s héten újból azt az utasítást kaptam: „Írd meg a Tiszántúli lapszerkesztőségnek miszerint, azok a kik ott szenvednek nem ideiglenesen, de véglegesen fognak háza jónai és vígan dolgozni”. A multkor azon tanakodtak, hogy a kétértelmű kifejezésből az ideiglenes avagy a végleges szabadságoztatásról van-e szó? lehet végleges szabadságoztatás! „Elébe nézünk a közeli békekötésnek.”

Eddig szól a jóslat, s mit én a legnagyobb örömmel b. lapja úján nyilvánosságra hozni felkerem. Őszintén saóva, hogy ha csupán esakélyaságról lenne szó, még gondolatban sem voltam hiu, ósós, vagy beszágyó, annál kevésbé az ily magas korban, de külsőben is az adóügyeket 45 év óta annyira begyakoroltam, hogy azt alomban is el tudám végezni, minden spiritusmus, magnia vagy kabula hozzájárulása nélkül. Csak hogy itten nem magamról van szó, hanem mondhatnám az egész világról, az egész társadalomról a kik elcsúszadva minden vígassá nélkül 3 éven által szenvednek, hogy fogalma is lehetne a még bekövetkező eseményekről. Há: nem kötelessége e minden embernek tehetségéhez képest mindent elkövetni a hol az emberiség javára bármily tekintetben is valamit leldíthet?

Ami pedig a kritikát illeti, nagyon könnyen azt csupán — az Andrew Jackson Davis, Allan Cardie, Queslo, Brofferio, Carl v. Lshaten, Carl Kerner, Crooks V. Frh. v. Ritzardt, Drummond H. Hallenbach L. du Paré C., dr. Reichenbach, Wallace Russell, Ojoston Gyula, Bata Mór, dr. Grünhut Adolf, Jankovits Gyula, Tórvölgyi Titusz és Vay Adelinea stb. nagybíró nevei említésével, sőt a saját 1000 és 1000 konkrét tapasztalataimmal — elébe vághatnák, de hadd beszéljenek a tények maguk. De még akkor sem akarok bibéret aratni.

Magamat b. jóindulatába ajánlva, maradtam b. lapjának néhány példányát kérve, teljes tisztelettel

Ujfehértó, 1917. április 10.

Hartman S. Mór.

* Gépírásban és gyorsírásban tökéletesen jártas, román. kath. vallásu, jó családból való leány dr. Krüger Aladár ügyvéd irodájában alkalmazást nyerhet (Szalárdi u 7.)

Loyd George

a buvárhajóharc veszedelméről.

Budapest, április 28. (Saját tudósítónktól.) Rotterdamból táviratoz-
zák: Londonból jelentik: Loyd George egy küldöttséget fogadott, amely
előtt a következő kijelentést tette:

„A tengeralattjáróharc dülése kö-
vetkeztében az élelmiszerhiánytól tar-
tani kell. A németek belátták a ten-
geralattjárók óriási hatalmát, ennél-
fogva a tengeralattjárókat fokozott
mértékben szaporították. Kétségtel-
en, hogy a németek a szigorított
tengeralattjáróharc óta sokkal több
hajót süllyesztettek el, mint annakelőtte.
azonban Amerikát ellenségüké tették.
Sokkal jobban örülök ennek a cse-
rének.

A buvárhajóhadjárat megszünteté-
sére szerintem két mód van: vagy el-
pusztítani valamennyit, vagy ártal-
matlanná tenni.

Anglia, Amerika és Franciaor-
szág a legvégsőig megfeszíti ere-
jét, hogy ezt a problémát meg-
oldják. Én hiszem, hogy ez nem
lesz oly nehéz dolog, mert nem
volt még eddig olyan emberi
probléma, amelyet meg nem oldot-
tak volna.

Oroszországnak nincs hódító szándéka.

Budapest, április 28. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A
Djem hosszú polemiát folytatott Miljukovval. Miljukov ennek folya-
mán kijelentette, hogy Oroszország nem akarja sérteni Magyarország
és Ausztria területi integritását.

Zavarok Oroszországban.

Budapest, április 28. (Saját tudósítónktól.) Stockholmból jelentik:
Az ukrajnai nemzeti kongresszus nagy aggodalmat okozott Oroszország-
ban. A kongresszus elhatározta, hogy külön ideiglenes kormányt alakít
és kikiáltja az ukrajnai köztársaságot.

A pétervári munkás- és katonatanács megfenyegette Ukrajnát,
hogy szuronyokkal fognak rendet teremteni.

Budapest, április 28. (Saját tudósítónktól.) Bernből a Tag. jelenti:
Az orosz parasztság magatartása egyre fenyegetőbb. A földbirtokok fel-
osztását követelik. A tavaszi szántás-vetés ennél fogva sok helyen
megakadt.

A franciák nem kapnak munkaerőt Amerikától.

Budapest, április 28. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: A
franciák arra kérték Amerikát, hogy 200 000 embert küldjenek a vasúti
vonalak rendbehozásához, amelyek a hadiszállományok lebonyolítására
szükségesek. Amerika a kérelmet elutasította.

Nagyok az angolok veszteségei.

Budapest, április 27. (Saját tudósítónktól.) Zürichből jelentik: Az
angolok veszteségi oly nagyok, hogy a sebesülteket nem képesek el-
helyezni. Ennél fogva Anglia most több kórházat létesített.

A harmadik angol fronttámadás is összeomlott.

Budapest, április 28. (Saját tudósítónktól.) A Wolff ügynökség
jelenti: Az arrasi harmezőn immár harmadikban tegnap megkísé-
relték az angolok ama törekvésüket, hogy áttörjék a mi vonalain-
kat. Ma virradatkor a Scarpe mindkét partján 30 kilométernyi
frontszélességben megindított támadásukat tüzelésünkkel és ellen-
támadásunkkal mindegyik meghiúsítottuk. Az ellenség rendkívül
súlyos vereséget szenvedett. Veszteségeik igen nagyok. Az Aisnenál
és a Champagnében kölcsönös tűzérési harc. — Keleten nem tör-
tént különös esemény.

Amerika nem küld csapatot Franciaországba

Budapest, április 28. (Saját tudósítónktól.) Washingtonból jelentik:
A képviselőház 170 szavazattal 106 szavazattal szemben elvetette azt az
indítványt, hogy Roosevelt hadsereget szervezzen Franciaország részére.

..HIREK

* **Vasárnap a templomok-
ban.** Ma Vasárnap, a székesegyházban
és a plébánia templomokban az isteni tiszteltek
a következő sorrendben tartatnak: A székes-
egyházban reggel 7 órakor szentbeszéd és
szentmise, délelőtt 9 órakor ünnepélyes szent-
mise, délelőtt negyed 12 órakor esendésmise,
délután 3 órakor vacsernye, — a várad okasz-
plébánia templomban: reggel 7 órakor, 8
órákor szentmise, délelőtt 9 órakor ünnepé-
lyes szentmise és szentbeszéd, délelőtt fél
12 órakor szentmise; délután 3 órakor litá-
nia, este fél 7 órakor szentbeszéd és há-
borus ájtatosság; — a Szent László tem-
plomban: reggel 7 órakor esendésmise, 8
órákor predikáció és fél 9 órakor a tanítók
miséje, délelőtt 9 órakor szentbeszéd és
ünnepi szentmise; 11 órakor szentmise; —
délután 3 órakor litánia, este 6 órakor szent-
beszéd és háborus ájtatosság; — a várad-
velencei plébánia templomban: reggel 7
órákor szentmise, reggel 9 órakor ün-
nepi szentmise és szentbeszéd; este 6 órakor
predikáció és háborus ájtatosság. — A ka-
pucinus atyák templomában: reggel 7 óra-
kor esendésmise, délelőtt 10 órakor énekes-
mise, délután 4 órakor litánia és szent-
beszéd.

* **Dajka Endre dr behívása.** Egy
esti lap jelenti, hogy Dajka Endre dr rend-
őrkapitányt alkalmasnak találták a megbapta-
behívóját. Be is vonul. Ugy értesültek
azonban, hogy Dajka Endre ügyének és a
rendőrség ügyének általában nem az a vég-
leges megoldása.

* **Kath. Népszövetség vetítő-
előadása.** A Kath. Népszövetség ma,
vasárnap d. u. 5 órakor nagy érdekű vetítő-
előadást tart mozgóképek bemutatásával a
Kath. Kör Szent László termében.

A műsor a következő:
A fehér rabszolganő. (Sláger)
A ló mint életmentő (cowboy dráma)
Márta és a csokoládé ügynök (humoros)
Amerikai cirkusz (vígjáték)
Genovára szenvedései (történelmi életkép)
A belépődíj személyenként 22 fillér, mi-
vel vigalmi adóban minden jegy után 2 fillér
fizetendő.

* **Előléptetések a káptalani
uradalom tisztikarában.** A nagy-
váradai I. szert. káptalan Molnár Bálint ura-
dalmi segéd tisztet, a jelenleg az orosz fron-
ton vívó 101 gyalogezredbeli had-
nagyot, intézőnek nevezte ki. A káptalan
előléptette továbbá Bereczky László, Török
Olivér, Gremperger Lajos és Sudi La-
jos uradalmi írnokokat segéd tisztekké. Az
előléptetettek mindannyian rászolgált az elő-
léptetésre, amelylyel a káptalan újból igaz-
soltta azt is, hogy elismeréssel van a fron-
ton küzdő és a hazáért szenvedő alkalmat-
talossáival szemben.

* **Arvizsgáló bizottság.** Az igaz-
ságügyminiszter a kereskedelmi miniszterrel
egyetértve a nagyváradai kereskedelmi és
iparkamara területére is megalakította az
arvizsgáló bizottságot. Elnökévé Kércsny
Péter dr bírót, jegyzőjévé Bereczky József
dr, írodakezelővé: Zsembery Márton írodá-
tisztát nevezte ki. A bizottság hivatalos he-
lyisége törvényszék II. emelet 112 es szo-
bája. Hatásköre: Maximált árú cikkek ár-
nak túllépése, az árú megfelelő vagy meg-
nemfelelő volta, az árú békeidőben való
árának megvizsgálása.

Hevesmegye bizalma Tisza iránt.

Hevesmegye ismeretlen határozatát, amelyben kimondta, hogy Tisza István gróf miniszterelnök politikája iránt bizalommal viseltetik, pártelválasztást megküldte Biharvármegyének is.

*** A 4-es honvédek bajtársaik hátramaradottjaiért.** 4-es honvédsink farsadbatlanok a legpokolibb harcokban és egyúttal a leggyöngédobb tettekre képesek. Elcsélt bajtársaik hátrahagyottjainak támogatására segélyalapot létesítettek, amelyből legutóbb az ezredparancsnokság a Nagyvárad és Biharvármegyei Patronázi Egyesület útján három nagyváradai hadi ösvégy számára folyósított egyszeri 50 korona és 10, illetőleg 20 korona havi adományt.

*** Hartmann Sándor árdrágítási pere.** Czeglédy István rendőrbíró a jövő hó 2-ára tűzte ki Hartmann Sándor helybéli hentes és mészáros mester árdrágítási perét.

*** Egy nagyváradai kereskedő áldozatkészsége.** Nagyvárad társadalmában a háború kezdete óta példásan teljesítette hazafias emberbaráti kötelességeit kórházakban ápoló beteg katonákkal szemben. Tegnap vették az alábbi sorokat, amelyek szintén városunk egyik derék polgárának barátságos kötelességteljesítéséről tesznek elismerő tanúbizonyságot:

Bognár Sándor helybéli borsagykereskedő a háború kitörése óta a cs. és kir. tartalékkórházban ápoló súlyos sérülteket és nehéz betegségeket az árdülésre és felépülésre nagymértékben jótevő, onyan ható fajborekkel oly passzrul látja el, hogy azok tekintetben egy pillanatra sem szenvedtek hiányt.

Csak imént is 50 liter fiamon ménési vörösborral kedveskedett nekik.

Az önzetlen áldozatkészségnek e nemes példája késztet arra, hogy úgy beteg és sérült hőseink, mint a tartalékkórház parancsnoksága nevében a nyilvánosság előtt fejezzem ki legmelegebb köszönetemet.

Dr. Fornét,
főtörzsorvos.

*** Elmarad a Vomácska-hangverseny.** Vomácska József zenei tanár betegsége miatt nem tartja meg a Vomácska-iskola mára hirdetett hangversenyét. A már megváltott jegyek érvényesek a legközelebb megteremtendő hangversenyre. Akik nem kívánják jegyeiket megtartani, a jegyek árát ott kapják vissza, ahol a jegyeket váltották.

*** Vasárnap 10 óráig lesznek nyitva a városi lisztüzletek.** Tudatom a városi közönségével, hogy 1917. április 29-től kezdődőleg az összes hatósági liszt- és élelmiszerüzletek vasárnap csak 10 óráig lesznek nyitva, mielőtt felhívom a lakosságot, hogy szükségleteiről idejekorán gondoskodják. Nagyvárad, 1917. április hó 28. án. Lukács Ödön, polgármester-helyettes.

*** Megalakult a Szörközpont.** A hivatalos lap miniszteri rendeletet közöl, amely szerint mindazok, akik üzemiükben vagy műhelyükben marha, kecske-, növénykmarha és borjuszőr, kecske-, kecske- és gödlyeszőr, továbbá csikó és lószőr-félék nyeresévével foglalkoznak, kötelesek azokat a kereskedelemügyi miniszter utasítása szerint leválasztani, gépileg hidegen kimosni és szárítani. Ezen szőr-félék a megalakult Szörközpontnak (Budapest, IV. Bécsi-u. 4.) bejelentendők és megvételre felajánlandók. — Egészen stilszerű, hogy a Bőrközpont mel-

lett Szörközpont is legyen. Most már boldog a magyar: központosítva van az ország szöröstől-bőröstől.

*** Hangverseny.** A Fischer Ervin-féle zeneiskola május hó 5-én szombaton délután 5 órakor a Vigadó nagyteremében tartja a hadsegélvő bizottság előjára I. nyilvános hangversenyét. Jegyek 4, 2, 1 koronáért a Hegedűs hírlapirodában, Huzellánál és Bergár Miklánál kaphatók.

*** Leánygimnázium Győrött.** Győr város törvényhatósági bizottságának közgyűlésén nagy örömmel vették tudomásul a vállalás és kösoktatásügyi miniszter elhatározását, hogy a győri állami felső leányiskolával kapcsolatban szeptemberben megajátja a leánygimnázium V. osztályát. A felső kereskedelmi leányiskolához, amely evidén fejezi be második tanévét, állami segítséget kér a közgyűlés.

*** Áthelyezések a bíróságnál.** A hivatalos lap közli: Az igazságügyminiszter dr. Nagy Zoltán nagyváradai kir. törvényszéki jegyzőt a debreceni kir. törvényszékhez, Schwoy Kálmán tenkai kir. járásbírói telekkönyvszerzőt a nagyszalontai kir. járásbíróshoz helyezte át.

*** Burgonyát árul a város.** Tudatom a város közönségével, hogy a burgonyaszedés kezdése május elsőjén ismételtén kezdődött vassal, amikor is a május 3-tól 9-ig szóló szelvényre járó burgonyamennyiség megvásárolható Nagyvárad, 1917. április hó 28. án. Lukács Ödön polgármester-helyettes.

*** Gyönyörű rózsás arc a nő legszebb díszje.** Az első ránca a szép asszony első igazi bánata. Adjunk tehát neki módot, hogy eltüntesse. Elég ha a megbecsülhetetlen Y-PO crémet és szappant használja, melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát, elűnteti a ráncokat, szeplőket, mitesereket, májfoltokat, pattanásokat és bőr vörösséget. Kapható: Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut. 7/B Rimanóczy-palota.

A Felsőbíráló **NOXIN** birtokos szor ára 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut. 7/B.

*** Értesítés.** A Bihar Nyomda r. t. felszámolásában levő céget illető befizetések f. évi május hó 1-től kezdve a Biharvármegyei Takarékpénztár pénztáránál eszközölendők.

Tavaszi ruhák, férfi öltönyök, felöltők, festése és tisztítása. Fügöny, kézimunka, kelengye neműek tisztítása. Fekete festés elsőrendű kivitelben.

HALTENBERGER VILMOS

kolmefestő, vegytisztító és gőzmosógyműhelyében Nagyvárad.

Gyár telefon sz. 34. Felvételi üzlet 14-69.

*** A Liza viz segít a tavaszi szeplő ellen.** Bővebbet a hirdetésben.

*** Értesítés.** A Nagyvárad Takarékpénztár értesíti t. ügyfeleit, hogy az V. hadikölcsön 5 1/2%-os törlesztéses kötvényeket az annak idején kiadott pénztári elismervények ellenében a pénztári órák alatt kiszolgáltatja.

*** Kiadó Rimanóczy-utca 11. sz. há-**ban bejárattal az Ezredévi emlék-tér felől is, a földszinten 1 utcai szoba, 1 előszoba, 1 alkova és 1 nagy irodahelyiség azonnal. Értekezni lehet a Nagyvárad Takarékpénztárban, Teleky-utca.

*** Értesítés.** A Polgári Takarékpénztár r. t. értesíti t. ügyfeleit, hogy az V. kibocsátású hadikölcsönkötvényeket a kiadott pénztári elismervények ellenében kiszolgáltatja.

IRODALOM

A Kath Hittérjesztés Lapjai áprilisi füzet a következő érdekes és változatos tartalommal jelent meg:

Tartalom: A „Baskánia” azaz „a haraggon tekintet” a modern görögöknél. — Néger mondák. — A Salamon Szigetek. — „Eredeti-virág” vagy egy kínai jegyes viszonysága. — Mészől túlfűtés. — Egyes adományok. Képek: József antiochiai görög patriárcha. — Syriai keresetűny nők vasárnapi délutáni összejövetele. — A sivatag keletén. — Kínai vízhold. — Indiai törzsfőnök. Kínai hírhirdetők.

SZÍNHÁZ.

A MAI SZINLAPOK.

Este 7 órakor, rendez helyárrakkal:

A csárdás királyné.

Operett 3 felvonásban.

SZEMÉLYEK:

Lippert Wartersheim herceg	—	Rákosi Ferenc
Edvin, a fia	—	Bihari Sándor
Stázi komtesz	—	Vig Mauci
Kancsianu Bonifác gróf	—	Tompa Béla
Vereczki Silvia	—	Sz. Zsigmond Anna
Kerekes Ferkó	—	Sik Mész

Heti műsora

Vasárnap délután: János vitéz.
Vasárnap este: Csárdáskirályné.
Hétfő: Csárdáskirályné.
Kedd: Csárdáskirályné.
Szerda: Csárdáskirályné.
Csütörtök: A gölem.
Péntek: A kék róka.
Szombat délután: János vitéz.
Szombateste: Mágus Miska.
Vasárnap délután: Királynőm meghalok érted.
Vasárnap este: Csárdáskirályné.

Színházi szerződtetések. A Szilgleti színház igazgatója szerződtette Kovács Mária koloratur-énekesnő Temešvárról.

Az új művésznő Kovács Mihály karmester huga s jó hír elősi meg. Nem hallunk azonban semmit Bihari Ákos szerződtetéséről, aki bármely színpadnak díszje és ékesége lehet. Kiforrott talentuma, osodélatos fegyelmezettsége ma már a színpadi előadó művészet legkiválóbbjai közé emelte őt a olyan tisztán, világosan, értelmesen és megértően senki sem beszél a magyar színpadon. A szavak lakka, a gondolatok lélekezte rajta keresztül teljes erejében jut a közönség lélekéhez s értelméhez s ezért ezt a egyszerű beszélő művészt minden áron hozzá kell csatolni ahhoz az intézethez, amelynek az operetteken túl is van rendeltetése és kötelessége. Ezt Bihari Ákos nélkül megoldani nem képes.

A Csárdáskirályné — bérlet-szünetben Hétfő, kedd és szerda estére a színház a Csárdáskirálynőt bérletessé tben hozza színpadra. A páratlan sikerű operette előadásai iránt a közönség oly intenzív ér-

deklarációt tartott, hogy erre a három estére bérletzúratban is már biztosítva vannak a safoított házak.

A Csárdáskirálynő — a bemutató szerkesztésében. Késztelenül még élénk emlékeztetben van a színházi közönségnek az a fényes, ragyogó színházi est, melyen zúgó tapaviharok és szakadatlan türeplések közepette egy diadalmasan vortult be a Szigligeti színház színpadára a Csárdáskirálynő. Ennek az örökös emlékeztetés az a nagyváradi színház történetében jelentős bemutató estnek a szereposztásában került színre hétfő este a Csárdáskirálynő, a címszerepben Sz. Zsigmondy Arnával. Stári costant Vigh Manci játssza, a többi szerepekben pedig Bihary Sándor Tompa Béla, Sik Rezső és a bemutató előadás sikeresnek többi győzelei lépnek fel.

A hét műsorából. A hét többi napjának ezt a részét, amelyet nem a Csárdáskirálynő foglal le a maga számára, cabtörtökön a Gólem tölti be, és a kitűnő daljáték, amely Bihari Sándorral a címszerepben aratott tetszést. — Pénteken Harszeg Ferenc pompás színjátéka a Kék róka van műsoron, a főbb szerepekben Kassics Eszter, Polgár Mariska, Bihari Ákos és Tóth Elekkel. — Szombaton az idény egyik színterén nagy sikerrel aratott műsorára: a Mágus Miska került színre, a bemutató előadás szereposztásában.

Opera-előadások a Szigligeti-színházban. Erdélyi Miklós színiigazgató amikor most kezéreltett új társulatának új-szervezéséhez, mint lényeges jövőre programot tartotta szem előtt ezt a tervet, hogy a színház műsorát gyakoribb operaelőadások tegyék még élvezebbé. A terv megvalósításának kezdeményezőjeként Erdélyi Miklós színiigazgató szerződtette Kovács Margitot, a buda—temesvári színtársulat jelen, fiatal kolostur énekesnőjét. Kovács Margit fiatalos daccra is egyike a vidék legkiválóbb kolosturáinak és az ő precíz, magas tehetségét is, hogy a buda—temesvári színtársulat rendezésében műsorában az operaelőadásokat. Ezenkívül gondoskodott az igazgató a társulatot teljes felkészítéséről is, úgy hogy a jövő idényre az opera-előadások gyakrabban fognak a műsoron szerepelni.

A Csárdáskirálynő jubileuma. A jövő hét első három napján ismét a Csárdáskirálynőt látható ki a színház, amely most már a közönség állandó és nem csak kezdi érdeklődése mellett, ambicióval készül a pompás operetta közel, huszonötödik jubileum előadására. Ez valóban a vidéken elérhető siker nem plusz ultrája, hogy a Csárdáskirálynő ilyen rövid idő alatt elérkezik a közönség előadásokkal a negyedszázados jubileumhoz.

URANIA
mozgó-
színház

Vasárnap, hétfő
Az élet harca
dráma 3 felv.

Az előadások vasárnap d. u. 8 órakor,
hétköznap 5 órakor kezdődnek.

Igazságszolgáltatás.

Kurländer Jenőt a kuria 3 évi fegyházra ítélte. Kurländer Jenő nagyváradi kereskedő a kir. kuria 3 évi fegyházra ítélte hadseregszállítók körül elkövetett visszaélései miatt. Az ítélet kihirdetés a napokban lesz.

NYILTTÉ

HETI ÁRJEGYZÉK:

Vizespohár csiszolt üvegből	—26
Borospohár csiszolt üvegből	—20
Vizeskancsó csiszolt üvegből	1:50
Borospalack csiszolt üvegből	1:50
Teáscsésze fehér finom porcellán	1:—
Teáscsésze színes finom porcellán	1:80
Porcellán vizeskancsó díszítéssel	2:50
Kávésbögre emlék felirással	—70
Pali sórtartó majolika fedéllel	2:50
Majolika vizeskancsó színezéssel	3:—
Teáskészlet aranyozással	10:—
Kávékészlet aranyozással	10:—
Feketékészlet aranyozással	10:—
Mosdókészlet felszerelve	12:—
Ehédőkészlet aranyozással	40:—
Vizeskészlet színes aranyozással	4:—
Boroskészlet színes aranyozással	4:—
Söröskészlet színes aranyozással	4:—
Tészta készlet finom majolika	5:—
Befőtteskészlet 6 személyre	4:—

Konyha felszerelési áruk.

Főzőedények.

Táblaüveg. Porcellánárak.

Répkerepezés művészies
kivitelben. Ablaküvegezés!

Eladás nagyban és kicsinyben.

KOMLÓS TESTVEREK

üveg és porcellán nagykereskedés.
Nagyvárada, Zöldfa-u. 13. sz.
Telefonszám 372.

Butorok egyéb ingóságok beraktározására száraz parkeetes üzletek,
RAKTÁR HELYISÉGEK
hosszabb, vagy rövidebb időre
jutányos ár mellett
KIADÓK.
Tűz és betörés ellen biztosíthatnak.
Nagy Sándor-utca 4. szám.

Főszerkesztő: DR. KRÖGER ALADÁR | Felelős szerkesztő: DR. PAPP KÁROLY

* „Korona szappan-por.“ Nem kell szappan, sem szóda, sem mosópor. Hőfehérre mos, a ruhának nem árt, minden nyomagon a törvényszéki vegyészeti tanúsítvány. Egy félkilós doboz ára 25 kgr. ruhára 1 korona. Egyedüli forrástár: Farkas István „Apoló drogeria“ Nagyvárad. Telefon 18—02

Üveg poharakra,

üvegekre és üvegneműekre
betűk, számok, monogram-
mok, virágok és rajzok
metszését a legizlésebb
kivitelben elvállalom. Cim
a kiadóhivatalban.

Merza Kálmán

nyerges és szilgyártó Nagyvárad,
Rákóczi-ut 19. szám.
Telefon: 3—65 Telefon: 3—65

Tiszti nyereg és szijázat, ko-
csizó és igás szerszámok, kocsi-
ülés, lábvédők és szerszámok-
raktára.

A Korzó kávéházban

Körös-utca 1. sz.

minden este Dankó Pali kitűnő
zenekara hangversenyt tart!

**Kitűnő kávéházi
italok és hidek ételek
5 tekeasztal. Szolid kiszolgálás**

Szíves pártfogást kér
Özv. Dancs Istvánné
kávézó.

LUCERNA-MAG

kis- és nagy meny-
nyiségben kapható.

Kesztenbaum Adolf

Zöldfa-u. 10. Telefon 8—27.

APOLLÓ
mozgó-
színház

Vasárnap, hétfő
Észak csillaga
dráma 4 felv.

Az előadások vasárnap d. u. 8 órakor,
hétköznap 5 órakor kezdődnek.

VIGADÓ
mozgó-
színház

Vasárnap, hétfő
Erdőszak és gyöngéd
dráma 3 felvonásban.

Az előadások vasárnap d. u. 8 órakor,
hétköznap 5 órakor kezdődnek.

FATALPU CIPŐGYÁR

HAAS LIPÓT,

Fatalpu cipők:

25-28, 29-35, 36-39, 40-46.

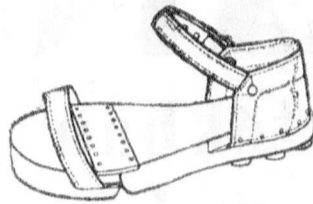
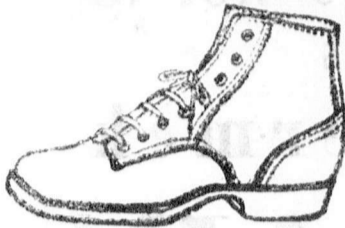
Borju bőr 13.40, 15.80, 18.10, 22.20.
 Ia Hasított bőr 15.80, 18.70, 20.50, 25.70.
 Lóbox és tehénbox 17.—, 20.50, 22.80, 27.50.

Fatalpu szandálok:

23-24, 25-28, 29-32, 33-35, 36-38, 39-42.

2.50, 2.80, 3.10, 3.30, 4.—, 4.30.

Gyárak, bányák, mezőgazdaságok, gyermekmenhelyek, intézetek és egyesületek engedélyben részesülnek.

Nagyvárad, Rákóczi-ut 5. sz. Telefonszám 4-63.

Bubla és Társa.

Cégtulajdonos: Bubla József
 Sztaroveszky-utca 1.

Minden kapható e füszer és csemege kereskedésben.

Szalámi, sajt, szalonna,
 kitünő **Málnaszörp,**
Törley pezsgő, valódi
 kitünő **ó-borok.**

Saját termésű bor.

Szappanok. Naponta friss izletes házikenyér. Felvágott fa házhoz szállítva. Élelmi cikkek. Naponta friss vaj, remek lipthói turó.

Telefonszám 11-49.

Telefon 1404. Utcai helyiség

MOCSÁRY SÁNDOR

Épület- és díszmű bádigos, vízvezeték és villanszerelő.

Nagy-Várad, Zöldfa-utcza.
 Zöldfa-épület.

Villanymotor, írógépek, kerékpárok, ellenőrző kasszák és gramafonok szakszerű javítása és állandó jókarban tartása. Bronzműves, lakatos és műszerész munkák elfogadtatnak.

x **Irodahelyiség** céljára alkalmas 3-4 szoba május 1-től kiadó. Feltételek megtudhatók a „Fekete Sas és Zöldfa” r.t. bérleti irodájában. (Sas passage, telefon 14 00.)

IZSÁK LIDIA

elsőrendű főzőszalon

Nagyvárad,
 Nagy Sándor-u. 1.

Park-szálloda
 ételében.

Fűzőket a legelső díjat szerinti 2 óra alatt elkészítünk, kősz fűzőkben egyenes tartók, melltartók és harkótskben nagy választék. Fűzőket választás végett vidékre is küldünk, tisztításokat és javításokat pontosan elkészítünk. Szilágóti színház művészneőnek egyedüli szállítója.
 :: Telefon: 11-53. ::

Kiadó!

Nagyteleky és Arany János utca sarkán lévő házban az emeleten egy négy szobás modern lakás erkéllyel és mellék helyiségekkel augusztus hó 1-re kiadó!

Ugyanitt egy

üzlethelyiség
 augusztus hó 1-re kiadó!

Értekezni lehet INCZE irodában, Bémer-tér 3. szám alatt.

ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagyvárad, Bémer-tér.

Befizetett részvénytőke
1.000.000 korona.

Elfogad takarékbetétet könyvecskékre és folyószámlára s azt előnyösen kamatoztatja. Leszámitol váltókat. Engedélyez előnyös feltételek mellett jelzálogkölcsönöket törlesztésekre. Előleget ad érték-papírokra.

Hasábos és vágott

TÜZIFA

szükségletét a legnagyobb bizalommal csak

JENEI M. CÉGNÉL

szerezheti be

Nagypiac tér, Kugler és Andrányi palota. Telefon 10-13. szám.

Megrendelések pontosan kimérve, kiváratra házhoz szállítatnak.

Vízvezeték és műbádigos munkákat készít, javításokat jutányosan eszközöl

Fey Rezső örökösei

Szent János-u. 22.
 Telefon 532.

Női, férfi és katonai
ESŐKÖPENYEK

37 kor-tól 250 kor-ig
valamint

Női és gyermek
ESŐKALAPOK

nagy választékban

HAAS LIPÓT

Linoleum gyári raktárában Rákóczi-ut 5.
Telefon 4-63. Telefon 4-63.

Uj virágcsarnok

Van szerencsém a mélyen tisztelt előkelő közönség nagybecsű tudomására adni, hogy Nagyváradon, Rákóczi-ut Stern-féle házában, szemben a Széchényi szállóval, a mai kor kivánalmainak megfelelő

élő- és művirág kereskedést

nyitottam. Naponkint a legszebb élővirágok, valamint teljesen hű utánzatu művirágok, délszaki növények nagy választékban kaphatók.

Lakodalmi és alkalmi csokrok, koszorúk izléses kivitelben, jutányos áron

A t. közönség b. pártfogását kérve vagyok

özv. Fehér Imréné
Rákóczi ut 10.

TELEFON: 15-89.

Valódi cérna Grenadinok, batistok és zefirek a legszebb színek és mintákban nagy választékban érkeztek a

Vászon üzletbe.

Beóthy Ödön-utca 1. szám.
Bejárat a kapu alatt.

Fekete batistok előnyös áron.

Vas és rézágyak

afrik és lószőrmatracok, amerikai és sodrony-ágybetétek: összehajtos ágyak eredeti gyári áron kaphatók

Tátray Sándor

r-t-nál Körös-utca 11.

Telefon szám: 558.

* 5 hold szőlő és gyümölcs használatára, és elegendő föld. Értekezni: Magyar Bankban Szent László tér.

Szöllőbirtokosok figgelmébe

Raftia

és egyéb kötő fonalak kaphatók

Helfy József utóda

zsák és gardasági cikkek nagykereskedésében

Nagyvárad, Kossuth-u. 7.

(A Neolog izr. templom átellenében.)

Mindentéle vidéki megrendeléseket azonnal szállítunk.
Telephon 92. sz.

Szélőtől, hidegtől

kifujt

vörös arcra és kézre

továbbá szeplő, miteszer és pattanások ellen

legjobb szer az

Alabástrom Crème,

mert a legtisztább és legjobb anyagokból van összeállítva, minőségre és hatásaira nézve felülmúlja az összes forgalomban levő készítményeket. Kétféle minőség van nappali és esteli használatra.

1 tégely ára 1 kor. 50 fill.

Alabástrom pipere szappan.

Legtisztább, legfinomabb növényi zsirokból van összeállítva. Teljesen lugmentes, mivel az alabástrom szappan tiszta Lanollinnal van tulzsirosítva, a miért is az arcot nem marja, nem csipi, hanem az arcot üdév, puhává és simává teszi.

1 drb ára 4 korona.

Szeplő elleni

valódi LISZKA-VIZ.

1 üveg ára 2 korona.

Ezen szerék kaphatók;

NÉMETH PÁL

„Arany Kereszt”
gyógyszertárában.

Nagyvárad, Szent László-tér.

(Városháza mellett.)